

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena:</p> <p>Na celý rok --- 4.-- koruny.</p> <p>Na pol roka --- 2.-- "</p> <p>Na štvrt roka --- 1.-- "</p> <p><i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor:</p> <p>Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník.</p> <p>Za vydanie zodpovedný</p> <p>JÁN MOLNÁR, prälát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo:</p> <p>Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám</p> <p>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.</p> <p>Rukopisy sa nazpáť nedávajú.</p>
---	--	--

UPOVEDOMENIE.

Ponevác následkom vojny cena papieru a platy kníhtlačiar-
skeho osobníctva nesmierne poskočily, následkom toho cenu našich
novín mali by sme zvýšiť, miesto toho ale dľa príkladu cudzozem-
ských a iných novín našej vlasti, obsah našich novín zmeňujeme
a zakiaľ vojna trvá, vydávame ich len na 8 stranách.

Budapešť, 29. júla roku 1916.

Vydavateľstvo.

Napádanie gazdov.

Napísal: Ján Bartos, krajinský vyslanec kresfanskej ľud. strany
okresu zlatomoravského.

K tomu sme už privykli, že tí, ktorí v našej
krajine systematickú honbu prevádzajú proti
gazdom, ustavične v kruhu gazdov hľadajú hrieš-
nikov všetkého zlého. Počuli sme už, že i te-
rajšia vojna vypukla pre gazdov uhorských,
ponevác Srbsko nemohlo dovážať k nám ná-
kazlivý dobytok. Mnohokrát počuť, že drabotu
nie zbojnícke sprostredkovanie zapríčinilo, lež
gazdovia. Že mnohí vyvandrovali do Ameriky,
toho tiež príčinou boli gazdovia. Keď medzi-
národní agitátori v čas zatvy štrajky usporia-
dali, zas len gazdovia boli hriešnici. Gazdovia
ťahajú najväčšiu ošoh z vojny, gazda je príčinou
biedy úradníkov a gazda je na príčine aj tomu,
že zem viac úrody nedá.

Dňová reforma práve sa im prihodila, aby
offensívu znovu započali proti gazdom. Nieto
takého dôchodku, nieto takého majetku, ktorý
by sa ľahšie mohol odtajiť, jak práve u gazdov.
Zem, úrodu nemožno do pancierových skrýň

vložiť, lebo do Švajciarska poslať, ako cenné
papiere bankárov a kapitalistov. Ešte aj fabri-
kant a kupec môže zatajiť svoj dôchodok, len
gazda nie. Zrejme je teda z tohoto, že nové
dane zas len na zem uvalia novšie a najťažšie
farchy, Zato ale slobodnomyseľníci, podajedni
vodcovia bankárov a liberáli, ktorí sa veľmi
dobré usrozumejú, ani za celý svet nechcú
premeškať tú dobrú príležitosť, aby nové obta-
ženie gazdovského obecnstva urgirovali a aby
dost nesvedomite to hlásali, že v Uhorsku gaz-
dovská trieda platí najmenšiu daň.

Gazdovia Uhorska najväčšiu účasť brali a
berú v farchách terajšej svetovej vojny, a to
oni s hotovosťou i naďalej konajú, ale rázne
ohradzujú sa proti každej nerovnosti, ktorá ban-
károm a špekulantom poskytuje výhody oproti
obťaženej zemi gazdov.

Daňové reformy nápadné výhody poskytujú
kruhom peňažným. Veľké hlavnomestské banky,
ktoré panujú nad malými vidieckymi peňažnými
ústavami, všetku vládu v krajine chystajú sa ku
sebe pritiahnuť, dľa nových reformí odané
budú dľa menšieho kľúča. Väčšina terajšej sne-

movne ešte aj väčšie výhody je hotová poskyt-
núť bankárom.

A táto potajomná práca, ktorá zemovú ma-
jetkovú reformu, drahotu, vojnu, slovom všetko
využítkuje, aby vytiahla pôdu zpod terajších
obrábateľov zeme; táto potajomná práca teraz
už nielen veľkých gazdov napáda, lež ako to
zvykli povedať, aj «lakomého sedliaka», proti
ktorému v kruhoch mestského obyvateľstva to
rozchyrujú, že vo svojej masti sa utopí, že
vyúžeruje spotrebiteľov mesta a že strašne
zbohatne počas vojny.

Tato neslušná honba, ktorá sa teraz proti
gazdom sprevádza, ukazuje nám, že spojené,
sružené peňažné kruhy, merkantilisti, slobodno-
myseľníci, medzinárodnári a mungovci aký zú-
falý boj započnú po vojne proti spoločnosti
gazdov. Pôdu už teraz chystajú ku ďalšiemu
boju. To presvedčenie chcú vzbudiť, že gazdo-
via sú mýtnikami válečnej biedy. Nechcú vidieť,
že poľné hospodárstvo nie je také vedenie, ako
pri fabrikantoch alebo pri veľkých bankároch,
ktoré aj od 100% tov väčší ošoh im donieslo
pod vojnou. Nechcú uznať, že vo válečnom po-
výšení cien ani len najmenšiu čiastku nemá
poľné hospodárstvo, kde gazdovia nemôžu utvoriť
kartell, ako fabrikanti v priemysle.

Spoločenstvo gazdov teda nech si dobre
otvorí svoje oči, nech dobrý pozor dá na túto
honbu a nech vidí i to, že ako a s kým sa
môže oproti týmto sruženým nepriateľom brá-
niť. V krajinskom sneme pri pojednávaní daňo-
vých reformí len jedna politická strana mala
smelosti veľkých bankárov napádať a gazdov
do ochrany vziať. A to bola kresťanská ľudová
strana.

Agrárne pohyby po vojne k novej sile sa
dostanú z toho obromného mravného kapitálu,
ktorý milióny roľníckej triedy donesú so sebou
z bojišťa. Kresťanská ľudová strana dobre vie,
že roľnícka trieda počas vojny čo trpela a preto
i naďalej bude mať smelosti gazdov Uhorska
v krajinskom dome zastávať. Kresťanská ľudová
strana a mravný kapitál bojujúcich roľníkov
zabezpečia a donesú nám víťazstvo nad nepria-
teľmi gazdov.

**Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdi-
noch padlých na bojišti!**

Kresťanská ľudová strana proti vyžie- račom krajiny.

Vo válečných zasadnutiach krajinského zákonodar-
stva, vyslanci kresťanskej ľudovej strany ostrými rečami
obrátili sa proti vyžieračom krajiny. Z týchto veľavý-
znamných rečí v nasledovnom krátkuťom výfahu uvá-
dzame reč, ktorú povedal skutočný vnút. tajný radca

Štefan Rakovszky.

Verejný život náš — povedal — pustoší jedon
polyp, od ktorého hrdúsenia nevládzeme oslokožiť ne-
šťastlivé obyvateľstvo tejto krajiny. Tajná ruka Roth-
schildova spravuje túto krajinu. Vyslancov pracovnej
strany na drótoch mikajú veľkí bankári. Banky na poli
kreditovania mali by plniť zvlášte veľkú úlohu, miesto
toho ale vyžierajú obyvateľstvo krajiny. Ubohý ľud
krváca na bojišťať, tu ale len samé výhody a privi-
légia udeľujú triede najnovšie zbohatnutej.

Tento zákonný návrh (o odanení válečného dô-
chodku) vzbudil všeobecné pohoršenie. A neverte, že
to len ja hovorím. Toto pohoršenie zjavuje sa včul aj
tam, kde sme to posiaľ len zriedka videli, aj tam, kde
toto všeobecné pohoršenie s najväčšími ťažkosťami pre-
raziť si môže cestu: v novinách. Zo všetkých strán
ostrá kritika proti vyžieraniu a pustošeniu tohoto po-
lypa, s ktorým ostatne veľmi ľahko by bolo prísť do
poriadku. Bo to neni taký polyp, ako je polyp morský.
Ani mu netreba ramená odseknúť, len ho treba ovaliť
a ho verejne pomenovať a hneď sa naľaká, bo nikto
neni natoľko bojzlivý a nestydatý, ako nenasýtitedeľný,
pažravý kapitál v jeho hriechoch. *Kresťanská ľudová
strana nikdy neprestane bojovať proti bankám.* (Eljen!
z ľavej.)

V Nemecku ešte aj panovníci dobrovoľne hlásili sa
ku znášaniu válečných tiarch. U nás židovskí bankári
oslobodení chcú byť nielen od vojenčiny, lež aj od
válečného odanenia. Synovia historického Uhorska nikdy
nevyhli svedomitému plneniu ich povinnosti, dôrazne
žiadame to aj od nového Uhorska, aby stúpalo po ich
šlapajoch, zvlášte vtedy, keď táto krajina nachodí sa v tak
kritickom stave, že nevieme, či dnes zajtra pokojne mô-
žeme sa tu radiť, vtedy, keď zo všetkých strán ozýva sa
obklúčení sme nepriateľmi, *keď najlepšia čiastka našich
synov vykrvácala na bojišťať, je ranená, trpí v zajatí,
zápasí, ešte vždy bojuje a za čo? Snáď za to, aby sme
tento zákonný návrh odanenia válečných výrobkov s jeho
privilegiámami odhlasovali?* (Pravda! Tak je! z ľavej.)
Ja tento zákonný návrh, ako nespravodlivý, na krajinu
neslušný, práva krajiny hlboko urážajúci, ľud nado-
všetko oskoďujúci, ako proti iným triedam nenávisť
vzbudzujúci, nepřimam. (Hlučný potlesk z ľavej. Hlboké
ustrnutie pracovnej strany.)

**Človek bez novin je taký, ako vojak
bez zbrane.**

Stručný prehľad najnovších válečných udalostí.

Na severovýchodnom fronte bojišťa proti Rusom, prestávka v boji na odseku Boldurky a od Radzivilova západne trvala len za krátky čas. Armáda ruského generála Sacharova začala nové hromadné útoky. Všetky útoky s ťažkými ztratami Rusov sa rozpadly. Severne od Brodov Rusi v značnej presile napadli naše posície, na jednom mieste podarilo sa im ohromnou presilou vtláčiť našu čiaru, následkom toho vyprázdniť sme Brody a na južnom kraji Brodov vtiahli sme do nových posícií. V Karpátoch naše čaty vydobily priazny zdar. Napredujúce s hrebeňa uhorsko-haličského pohraničného pohoria, odohnaly ruské oddelenia vo vrchoch, prešli cez Čierny Čeremoš a nepriateľa odtisly na severovýchod. Na území Uhorska niet ani jedného ozbrojeného Rusa. Do Haliče na front proti Rusom novšie prišla aj turecká armáda.

Útoky Talianov na celom fronte uhorsko-rakúske čaty aj v minulom týždni odrazily s ťažkými ztratami nepriateľa.

Anglicko-francúzska offenzíva proti nemeckým čatám pri pevnine Verdun a na okolí Somme pre nepriateľa nevedie k žiadnemu úspechu. Pri tejto offenzíve Angličania od 4. do 18. júla utratili 170.000 a Francúzi 50.000 ľudí. K tomu ešte prídu ztraty, ktoré Angličania a Francúzi utrpeli v bojoch svedených 20., 24. a 25. júla. Angličania teraz už aj na Fidžinských ostrovoch ludožrútoch verbujú na front do Európy.

Rumunsko navádza antant, aby sa zamiešalo do svetovej vojny a chytilo zbraň proti monarchii. Rumunsko doteraz váha. Len aby nepochodilo tak ako Srbsko.

O ďalších udalostiach svetovej vojny podávame nasledovné úradné zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rusom.

Následkom drahotou papiera zapríčineného zmenšenia nášho časopisu, válečné úradné zprávy podávame v nasledovných stručných výťahoch:

20. júla. V Bukovine nebolo významnej udalosti. Na haličskej hraničnej čiare od Dnjestra severne, boly boje predných stráž. Vo Volhynii nemecké čaty nepriateľa odtisly. Pri uhle Stochodu jedno rakúsko-uhorské sliedacie oddelenie prekvapujúcim spôsobom napadlo jeden napred potisnutý šianc Rusov.

21. júla. V Bukovine na výšine Capul odrazili sme výpady Rusov. Pri Jamme, od Delatyna na juhovýchod, viac ruských útokov sa rozpadlo. V uhle ústia Lipy nepriateľ útočil. Za Verbenom pristavili sme jeho postup.

22. júla. V Bukovine napinanie sily nepriateľa, aby zaujal vrch Capul, ostalo znova bezvýsledné. Pri Tartarove výšinu Maguru, ktorú nepriateľ na krátky čas

bol obsadil, naše čaty späť zaujali. Pri Baryši honvédske sliedacie oddelenie odohnalo strojovými puškami vystrojenú hlavnú ruskú patrolu. Od Berestecka na juhovýchod obsadili sme nové posície. Od Lucku na západ a na Stochode niet významnej udalosti.

23. júla. Naše na Magure bojujúce čaty — ponevác od Tartarova juhovýchodne hrozil silný ruský útok — vzali sme späť na hlavný hrebeň Karpátov.

24. júla. Na výšinách od Prislopského sedla na sever a vo Volhynii pri Lobačovke odrazili sme útoky Rusov. Vo východnej Haliči, od Dnjestra na juh, blízko sa nepriateľských oddelení, palba nášho delostrelectva zmarila. Od Dnjestra na sever naše predné voje so zdarom previedly nočné útoky.

25. júla. Od Dnjestra južne, od Obertyna na západ, večera jeden ruský útok v našej palbe sa rozpadol. Pri Lobačovke odrazili sme ruské výskumné útoky.

26. júla. Výpady Rusov severozápadne od Rozisce a južne od Lobačovky sa úplne zmarily. Zajali sme 100 Rusov a ukoristili sme 2 strojové pušky. V blízkosti Radziwilowa v boji na oboch stranách železničnej čiar prevedenom, Rusi utrpeli hrozné ztraty,

Nemecko-ruská vojna.

Stručné zprávy hlavného válečného stánu nemeckého:

20. júla. *Armády maršalla Hindenburga*: Nepriateľ od Rigy na juhovýchod v jeho útokoch na oboch stranách hradskej Eckau—Kackau, len svoje ťažké ztraty zvýšil. — *Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda*: Na okolí Skrobowy útoky nepriateľa s ručnými granátmi sme celkom odrazili. — *Armády generála Linsingena*: Od Sokula na sever v lakte rieky Stochod rakúsko-uhorské čaty krátkym výpadom Rusov vyhnaly z prvej čiar. Od Lucku na juhovýchod nemecké čaty vo všeobecnej čiare Tereskovies—Jellizarov svoje posície opäť potisly napred. — *Armáda generála grófa Bothmera*: Významnejšej udalosti nebolo.

21. júla. *Armády maršalla Hindenburga*: Od Rigy na juhovýchod útoky Rusov sa zmarily. Pokusy Rusov, aby na oboch stranách Friedrichsstadtu prešli cez Dvinu, boly prekazené. — *Armády maršalla, bavorského kniežata Leopolda*: Položenie je nezmenené. — *Armády generála Linsingena*: Po odrazení ruských útokov medzi Verbenom a Korsovom, ku Verbenu vyčnievajúci uhol, pred očakávať sa dajúcimi obchvatnými útokmi nepriateľa, bol odtiahnutý. — *Armáda generála grófa Bothmera*: Odhliadnuc od menších bitiek v prednom území, udalosti nebolo.

22. júla. Na oboch stranách hradskej Eckau všetky útoky Rusov rozpadly sa s ťažkými ich ztratami. Na ostatných častiach frontu významnej udalosti nebolo.

23. júla. Od Rigy na juhovýchod pozde večer našou záverečnou palbou zmarili sme jeden nepriateľský útok. Pokus Rusov, aby pri Zabadke, od Berestecka na juhovýchod prešli cez Štyr, nemecké batterie prekazily.

24. júla. Na severnej časti frontu a pri armáde generála grófa Bothmera, krem bojov patrol, udalosti nebolo. Od Berestečka na severozápad silné útoky Rusov sme úplne odrazili.

25. júla. Výpady slabších ruských oddelení od Rigy na juhovýchod a patrole pri Dvine sme odohnali. Pri armádach generála Linsingena nepriateľské útoky pri fronte Stonovky od Berestečka na juh v nepatrnej šírke prišli napred až do najprednejšej ochrannej čiary. Od Burkanova na západ v povetrom boji sostrelili sme jedno ruské lietadlo.

26. júla. *Armády maršalla Hindenburga*: Od Rigy západne naše výskumné oddelenia vnikly do predných pozícií Rusov a spustošily ich. Naši letúni bombami a palbou zo strojových pušiek, na čiare Dünaburg—Polock a od Minska východne pristavili vojsko vezúce nepriateľské vlaky. — *Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda*: Rusi večer a v noci východne a juhovýchodne proti našemu tamojšiemu frontu, ako sme ustálili, s troma divísiami pokúsili sa útočiť. Tieto útoky, ako všetky predošlé, rozpadly sa s najťažšími ztratami nepriateľa. Na jednom mieste zahnali sme nepriateľa protiútokom, pri čom nám do rúk padlo 80 zajatcov a ukoristili sme jednu strojovú pušku. Nemecké lietacie roje vydatne a zdarne hodily bomby na železničné, vojskom nabité stanice Podgorjelzy a Horodzieja, taktiež na vojská, ktoré v blízkosti týchto stanic ležia táborom. — *Armády generála Linsingena*: Od Lucku na severozápad podujatia nepriateľských výskumných oddelení sa zmarily. Od Berestečka na severozápad odrazili sme útoky nepriateľa, pri čom sme zajali 100 mužov a ukoristili 2 strojové pušky. — *Armáda generála grófa Bothmera*: Od odseku Koroplec na východ medzi napred potisnutými oddeleniami byly menšie boje.

Vojna proti Talianom.

Stručné úradné zprávy hlavného válečného stánu rakúsko-uhorského:

20. júla. Na bojišti proti Talianom bojovná činnosť bola vôbec nepatrná.

21. júla. Veľkú taliansku válečnú silu, ktorá pod rúskom tmy sblížila sa ku našemu frontu pri priesmyku Borcola, zahnali sme s ťažkými jeho ztratami.

22. júla. Naše čnty na výšinách od Posiny severne zaujaly jedon pozorovací bod a odrazily silný protiútok Talianov. V prednom území opevnení Paneveggia odbili sme útoky jednotlivých talianskych bataillonov. Na fronte Isonza miestami bol čulý delostrelecký boj.

23. júla. Od Val Sugany na juh útoky Talianov odrazili sme s najťažšími ich ztratami. V týchto bojoch zvlášte sa vyznačil 7. poľný jágerský bataillon a jednotlivé časte 17. pešieho pluku. Útoky talianskej brigády na výšiny Paneveggia juhozápadne krvave sme odbili. Na fronte Isonza Monte San Michele stál pod prudkou delostreleckou palbou.

24. júla. Od Val Sugany na juh a na území Pane-

vegia a Pellegrina v ranajších hodinách, počnúc od Cima Maory pozdĺž pohraničného hrebeňa, dva razy útočil a obidva razy musel zutekať s najväčšími jeho ztratami. Popoludní nepriateľ ešte dvakrát zopakoval svoj útok na severné krídlo nášho frontu. Opäť sme ho zahnali s najväčšími jeho ztratami. Na výšinách od Panevegia na juh a na sever odrazili sme tri útoky. V noci ešte dva útoky, z ktorých jedon Taliani urobili na Fedceju a druhý na výšiny od Pelegrina na juh, v našej palbe sa rozpadly.

25. júla. Z okolia Cima Maory predpoludním talianska pechota veľkého počtu tri razy sa hnala útokom na nás, ale po každý raz — zčiasky v ručnom zápase — krvave sme ju odrazili. Z príležitosti týchto útokov činnosť talianskeho delostrelectva zvýšila sa v neobyčajnú silu. Všetko márne. Ztraty nepriateľa sú každý deň mimoriadne ťažké. Na prielaze Stilsa útok stotiny alpinov sme odrazili. Na fronte Isonza proti našim pozíciám na hrebeni Monfalcone útočiaceho nepriateľa sme zahnali.

26. júla. Od Val Sugany na juh Taliani po ťažkých, v pominulých bojoch utrpených ztratách nepokúsili sa o židen novší útok, naše pozície ale ustavične stály pod palbou nepriateľského delostrelectva. *Dňa 24. júla nepriateľ len pred jedným odsekom tohoto nášho frontu utratil 1200—1300 ranených a mŕtvých a týchto teraz odprátúva.* Na všetkých ostatných frontoch polozenie je nezmenené.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

Stručné úradné zprávy hlavného válečného stánu nemeckého:

20. júla. Angličania so značnými silami napadli naše pozície od Fromellesu na sever a na západ. Odrazili sme ich a tam, kde sa im podarilo vtrhnúť do našich pozícií, protiútokom sme ich vyhnali. Vyše 300 zajatcov, medzi nimi viac dôstojníkov, sa nám dostalo do rúk. Na oboch stranách rieky Somme pri Longuevale a delvillskom lese pred naším protiútokom nepriateľ musel cúvnuť. Dnes rano na celej čiare od lesika Fourreaux až po Somme začal sa anglicko-francúzsky útok. Prvý silný útok sa rozpadol. Pri Arrasi, Peronne, Blachesi a Vermande sostrelili sme nepriateľské lietadlá.

21. júla. 19. júla svedený, včera oznámený útok Angličanov previedly dve silné divísie. Hrdinská bavorská divízia, jedon front ktorej útok stihol, pred svojimi pozíciami načítala vyše 2000 mŕtvých, dosiaľ priviedla 481 zajatcov, medzi nimi 10 dôstojníkov, taktiež 16 strojových pušiek. Nepriateľ včera na oboch brehoch rieky Somme chcel nám zavdať úder rozhodujúcej sily, ale úder sa zmaril. Útoky na 40-kilometrovom fronte, po veľmi silnej príprave, viedlo vyše 17 divísií, s viac ako 200.000 ľudmi. Na všetkých frontoch prudké útoky nepriateľa s mimoriadnymi jeho ztratami zlomily sa na

smrť opovrhujúcim povedomí našich vojsk. Hodenie do boja anglickej jazdy, ktorá prekvapujúcim spôsobom koňmo bojovala v strelných zákopách, na tomto prirodzene pranič nemohlo zmeniť. Dosiaľ sme zajali 17 dôstojníkov a 1200 mužov.

22. júla. Na území Somme nepriatelia po svojej v predošlý deň utrpanej, na ztraty bohatej porážke, včera boli prinútení zrieknuť sa svojho veľkého jednotného útoku.

23. júla. Medzi morom a Anere na jednotlivých odsekoch bol živší delostrelecký boj. Na okolí Richebourga odrazili sme silnejšie nepriateľské výskumné oddelenia.

24. júla. Nepriateľ včera na celej čiare dosiahol len jednu výhodu, ktorú sme ešte nenapravili, že mohol vziať do jednotlivých domov Poziéresu a toto mimoriadne ťažkými krvavými ztratami musel zaplatiť. V bojoch svedených do 15. júla, dľa dosavadného ustálenia, ukoristili sme 68 strojových pušiek.

25. júla. Po anglickom, dňa 22. júla zmarenom útoku včera od Somme na sever anglicko-francúzske sily na fronte Poziéres—Maurepas koncentrovali k rozhodujúcomu útoku. Tento zväčša už v našej palbe, po prudkom boji muža proti mužovi, opäť sa rozpadol. Poručík Baldamus od Binarville na juh sostrelil jedon francúzsky dvojplášnik a týmto urobil bojaneschopným svojho štvrtého protivníka.

26. júla. Pozdĺž kanála Comines—Ypern jedon výbuch Nemeov zničil veľkú anglickú baštu, aj s jej posádkou. Od Somme na juh, v Argonnách, na ľavom brehu Maasu a na početných iných miestach frontu nemecké čaty všade odrazily útoky Francúzov a Angličanov.

Vojna na mori a v povetří.

Potopené anglické parníky.

Berlin, 18. júla. Wolffova kancelária oznamuje:

Dňa 11. júla jedna naša podmorská loď strieľala z kanónov na železodiela v Seahame na anglickom východnom pobreží.

V čase od 10. do 14. júla naše podmorské lode pri anglických východných brehoch zničily dva rybárske parníky a dva rybárske koráby.

Nemecký útok na revalský válečný prístav.

Berlin, 19. júla. Wolffova kancelária oznamuje:

Dňa 18. júla rano nemecké námorné lietadlá bombami napadly v revalskom válečnom prístave kotviace nepriateľské válečné križiaky, torpedové lode, podmorské lode, taktiež tamojšie vojenské osady.

Nepriateľské válečné lode trafily početné, bezpochybne ustálené trefery. Len jednu podmorskú loď sme štyri razy trafili.

V budovách fabriky na lode zapríčinili sme veľký požiar.

Všetky naše námorné lietadlá napriek tomu, že zo suchej zeme prudko strieľali na ne a že sa nepriateľské

lietadlá pokúsily o protiútok, vrátili sa ku našim válečným loďam, ktoré lietadlá čakaly pred Finnským zálivom. Ačkoľvek naše válečné lode pre prajné pomery rozhľadu zo suchej zeme veľmi včasne spozorovali a výskumná cesta nepriateľských letúňov konštatovala, že sú tam: nepriateľské válečné lode sa predsa neukázaly.

Boje v južnej Volhynii.

Z novinárskeho válečného stánu oznamujú: Prestávku, ktorá bola nastala v bojoch, v južnej Volhynii Rusi použili ku delostreleckému prípraveniu svojho druhého hlavného útoku. Prvý útok válečná sila Brusilova v jednom čase previedla a jako je známo, len armády generálov Kaledina a Lešického vedely výsledku docieľiť. Armády ruských generálov Sacharova a Ščerbačeva vykrvácaly v bezvýsledných útokoch vo východnej Haliči a v južnej Volhynii. Aj Kaledinovu armádu sme značne odbili a armáda ruského generála Leša, aby Kaledinovi oblahčila cúvanie, prinútená bola v dvojtýždňových nezdarených útokoch krvavými ztratami zaplatiť pomoc. Hrnutie sa Lešického armády po ťažkých bojoch sme tiež pristavili a tak táto armáda v prednom území Lesných Karpátov marne napínala svoje sily. Dalo sa ale očakávať, že Brusilov pritiahnutím svojich hojných rezerv porobí prípravu ku novej bitke. Dozveoeli sme sa, že 57% - ov jeho súhrnného vojska stojí v rezerve za frontom.

Ačkoľvek Rusi značnú časť svojich rezerv obetovali, predsa uzavreli, že v offensive budú pokračovať. Nebudí teda prekvapenie, že Sacharova armáda začala útočiť a od piatich dní v južnej Volhynii a na východno-haličskom fronte stojí krutá bitka. Hlavný útok Rusov bol prevedený pri stekani Lipy a Štyru a pri Lešniove pokračovali v útoku. Dľa došlých správ Rusi útočili s takou značnou presilou, že sa stalo potrebným náš front, ktorý tiahol pozdĺž Slonovky, preložili na susednú ochrannú čiaru za potok Boldurka. Následkom týchto udalostí zmeny sa staly aj na východno-haličskom fronte.

Hrdinskí obranci našich posícii na okolí Radzivilova odrazili každý útok, predsa dostali rozkaz, aby sa utiahli na najbližšiu pripravenú už ochrannú čiaru, pripojujúcu sa ku odseku Boldurky. Toto bez každého zamiešania sa nepriateľa sa aj stalo a Rusi následkom ťažkých ztrát netiahli za našim vojskom.

Pri Lobačevke Rusi bezvýsledne napadli naše posície. V tom istom čase armáda Ščerbačeva začala živšiu činnosť na fronte Strypy. Tam a pri Stochode sú boje patrol a srážky menších oddelení. Tieto vyslali napred cieľom výskumov.

Na ostatných frontoch položenie je nezmenené a bojovná činnosť nepatrná. Boje v južnej Volhynii a na našich hraniciach sa ešte neskončili.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Sasanov.

Kto je Sasanov? Len nedávno bol ruský zahraničný minister a teraz je blázon. Prišiel o rozum. Svoje kreslo zahraničného ministerstva nemohol preložiť z Petrohradu do Carihradu, cez brandenburgskú bránu nemohol vtiahnuť do Berlína na cárskom parádnom koči, neni divu, že sa preto zbláznil.

Ešte len pred niekoľko týždňami, prv ako Brusilov začal jeho veľkú ofensívu, jednoducho spomínal Berlín a Carihrad, o Budapešti sa mu už nesnívalo, Len hneď nato ale zmarila sa veľká ofensíva Brusilova a Rusov ešte aj z Persie vyhнали Turci. Toto už, ako sa zdá, nevedel znieť Sasanov a preto sa zbláznil.

Sasanov bol hlavným pôvodcom svetovej vojny. Stihol ho trest Boží! V hroznom podujatí svetového krviprelievania jeho druhovia boli: Nikolaj Nikolajevič, Suchomlinov, Stolip'in, Goremikin, Delcassé, Viviani, Milerand, Gallieni, Salandra, Sonnino, Zupelli, Churchill, Kitchener, Nicolson, Pašič. Títo zločinci jedon za druhým zmizli z dejišťa svetovej vojny. Albert, kráľ belgický, Peter, kráľ srbský, Nikita, kráľ černo-horský, delia ich osud. Všetkých ale stíha kliatba národov, nevy-slovne trpiacich následkom svetovej vojny.

Nebezpečie nemlúvniatok.

V letných mesiacoch nemlúvniatka vystavené sú mnohým nebezpečiam. V Berlíne istý lekár-direktor opatrovne pre nemlúvniatka matkám držal prednášku o tom, že jako majú chrániť svoje nemlúvniatka proti hroziacim im nebezpečiam cez leto. Po prednáške poslucháčkam dali sošity, v ktorých sú obsažené rady pre matky. V sošitoch medzi iným na nasledovné upozorňujú rodičov:

V horúcom počasi nič sa nekazi tak veľmi a rýchle, jako práve mlieko. Preto, jestli len možno, dietky treba chovať materinským mliekom. Dieťaťu len v každých štyroch hodinách, teda denne päťkrát treba dať pokrm. V noci neslobodno mýliť pokoj dieťaťa chovaním. Nemlúvniatka miesto chovania materinským mliekom umele chovať slobodno len na radu a pod dozorom lekára.

Na čistotu treba dávať veľký pozor. Flašu, z ktorej nemlúvňa pije mlieko, po každom upotrebení treba vypláknúť vreľou vodou, aby mlieko, ktoré ostalo na dne flaše, nekyslo a tak aby nasledujúca dávka mlieka sa nenakazila. Veľký pozor treba obracať aj na množstvo mlieka, ktoré dáme dieťaťu. Zvlášte v letnom čase nech pamätajú na to porékadlo, že «mnoho aj z dobrého zašdodí». Najlepšie je upotrebovať také flaše, ktoré sú opatrené škálou ukazujúcou množstvo mlieka, ktoré sme do flaše naliali. Cievu, cez ktorú si dieťa mlieko ľahá z flaše, po každom upotrebení treba vy-variť vo vode, do ktorej namiešame soli alebo boraxu. Cievu po vyvarení až do najbližšieho upotrebenia držme v čistej zakrytej vode. Nebezpečný je tak zvaný

«cuelik», ktorý v lete môže zapríčiniť veľmi nebezpečné choroby. Mlieko naskutku prevarme, potom ho rýchle ochladme a držme ho v studenej vode. Vodu viackrát treba čistou zameniť, aby mlieko nezačalo kysnúť. Mlieko neslobodno prelievať z jednej nádoby do druhej, najlepšie ho je až po upotrebenie nechať vždy v jednej nádobe. Nemlúvniatku dajme radšej menej, ako veľa mlieka. Od málo mlieka ešte žiadno dieťa nezomrelo, ale od veľa mlieka áno.

Keď matka zbadá, že žalúdok dieťaťa neúčinkuje bezvadne, nech naskutku prestane chovať dieťa mliekom a nech mu dáva len ruský čaj alebo čaj z kamíliek dotiaľ, kým sa poradí lekára. Ale dieťa bez mlieka môže ostať len za 12 hodín. V letných horúčavách nemlúvňa práve tak, ako aj dospelí ľudia, je často smädné, preto mu denne trikrát alebo štyrikrát treba dať slabý čaj, ktorý sme vo vode ochladili, ale dľa možnosti len bez cukru. Pozorovať treba aj na to, aby v horúčavách dieťa nebolo veľmi pozakrúcané, poprikryvané. Čím viac čerstvého povetria dostane sa ku telu dieťaťa, tým sa dieťa lepšie vyvinuje a tým je zdravšie. Periny a gummová plachtička sú pre dietky v lete opravdovými mukami, preto dietky v lete nedávajme do perín a nepostieľajme im gummové plachtičky. Nemlúvňa nech leží na matraci napchanom koňskou srstou a pri-kryme ho ľahkou plachtičkou, ale tak, aby sa slobodne mohlo pohybovať. Jestli prikrývadlo skope so seba, to neni žiadna chyba. Čím viac je dieťa na slobodnom povetří, tým je zdravšie. Ktorá matka svoje dieťa nemôže držať v slobodnom, nech pozoruje aspoň na to, aby tú izbu, v ktorej je dieťa, usilovne a dokonale prevetievala. Slabý prievan v lete nikdy neškodí dieťaťu, ktoré každý deň aspoň raz treba okúpať v studenej vode. Studená voda dieťa otužuje a mocnejšie dieťa lepšie vzdoruje všetkým chorobám. Čistota, čerstvé povetrie a primerané chovanie sú najlepšimi ochrannými prostriedkami proti letným horúčostiam.

O pitnej vode.

Voda je na celej našej zemi udržovateľom života, bez nej je nemožná výmena látok. Práve tak ako rastliny vymierajú pri suchote, tak ľudia na zemi nemôžu byť bez vody a skôr možno umreť smädom, ako hladom. V každom nápoji, v mlieku, v pive, polievke, ba i v tých najtvrších jedlách, tak v strukovinách a v mäse je voda jednou hlavnou podstatnou čiastkou. Asi tri štvrté nášeho tela je voda.

Preto je aj voda jedným nevyhnutným, potrebným pokrmom a my nemôžeme bez nej stále zdravie udržať. Dobré je, keď sa naučíme piť vodu hneď za rana, ako vstaneme a večer prv než si ľahneme, taktiež po každom väčšom jedení za dňa, a síce vždy polhodinou alebo hodinou po jedení. Tí, ktorí trpiávajú na zimničné choroby, majú pijať takú vodu, ktorá už za niekoľko hodín v izbe stála, teda nikdy studenú ako ľad. To už zaiste každý počul a presvedčil sa o tom, aké smutné

následky to má, keď človek pije studenú vodu, keď je telo rozhorúčené po chodení, utekaní, skákaní, spievaní atď.

Dobrá pitná voda obsahuje vždy trochu uhličnatej kyseliny, povetria; je čistá, osviežujúcej chuti, bez po-bočných príchutí. Škodlivá je tá voda, ktorá má v sebe rastlinné alebo živočíšne telesné súčiastky; takú vodu poznáme, keď necháva v pohári po niekoľkých dňoch barvistý spodok, alebo i na stranách bieleho pohára necháva zvláštnu násadu. Taká voda máva neprijemný zápach, ktorý sa niekedy hned, alebo len po niekoľkých dňoch dá pocítiť. Takáto voda sa očistí takým spôsobom, že sa precedí cez vrstvu asi dlaň hrubú dreveného uhlika.

Tvrdou menuje sa tá voda, ktorá obsahuje v sebe mnohé kamenisté, zemné súčiastky; mäkkou oproti tejto je tá voda, v ktorej sú tieto látky v menšom počte.

CHYRNIK.

Meniny svätého Otca. Dňa 25. júla, v deň svätého Jakuba apoštola, svätý Otec Pápež Benedikt XV., prv než zaujal trón pápežský, menovaný Jakub Della Chiesa, slávil svoje meniny, z ktorej príležitosti blahoželanania vyslovili mu: sbor Kardinálov osobne a prepočetní cirkevní a svetskí hodnostári celého sveta písomne a telegrafične.

Dve zlaté sväté omše. Dvaja najvyšší cirkevní hodnostári ostrihomského arcibiskupstva minulého týždňa takmer v jeden deň slúžili zlaté sväté omše. Osvietený vysvätený p. biskup, gen. vikár ostrihomský, prälát veľprepošt arcikapituly dr. L. *Rajner* 50 výročitý deň svojho vysvätenia za kňaza slávil v Ostrihome a osvietený pán generálny vikár trnavský, prälát Pavel *Jedlicka*, za prítomnosti početného duchovenstva z trnavského vikariátu, zlatú sv. omšu slúžil pri milostnom oltári v Mariacelly.

Protialkoholové účinkovanie batizovského rímsko-katolíckeho farára. Maďarský časopis «Alkoholizmus Ellen» (Proti Alkoholizmu) minule písal: Krajiniskú účinnosť vyvinuje Edmund Schürger, zpravovací predseda uhorsko katolíckeho abstinentného spolku sv. Kríža a zodpovedný redaktor poučného časopisu «Absztinens Pap» (Abstinentný kňaz). Veľkú pozornosť venuje tomu, aby na alkoholovú nemoc trpiacich inteligentných ľudí vyzdvihol z priepasti a vrátil ich seba samým, rodine a spoločnosti.

Rusmi spustošené kostoly v Haliči. V Haliči Rusi celkom spustošili 15 rímsko-katolíckych kostolov, 48 ale porúchali. Okrem toho spustošili 77 cirkevných budovísk a 78 porúchali. Zpomedi grécko-katolíckych kostolov 120 spustošili celkom a 33 čiastočne; zpomedi grécko-katolíckych kňazských domov spustošili celkom 20 a 31 čiastočne, okrem toho na vnivoč vyšlo 87 cirkevných stavísk a porúchané bolo 60.

Na štvrtú válečnú požičku značili v Uhorsku asi 1930 millionov korún.

Nové desaťkorunové bankovky. Finančný minister vydal nariadenie, v ktorom oznamuje, že Rakúsko-uhorská banka 24. júla začala vypúšťať dátumom 2. januára r. 1915. opatrené 10-korunové banknoty. Rakúsko-uhorská banka vydala oznam, ktorý obsahuje presný opis nových banknot. O vťahnutí 2. januára r. 1914. datovaných 10-korunových banknot, ktoré sú teraz v obehu, vydajú osobitný oznam. V inom ozname Rakúsko-uhorská banka sdeľuje, ako treba pokračovať pri zamenení 2. januára r. 1915. datovaných 10-korunových banknot, ktoré sa soderú, alebo ktoré sa ináč stanú nesúcimi ku ďalšiemu obehu. Banknoty, ktoré sa len soderú, zamenia bez každej prekážky. Zašpinavené, olejom alebo atramentom nápadne zanečistené zamenia len tak, ak ich viedeňské stredisko banky uzná za pravé. Banknoty, ktoré sa stanú neupotrebitelnými, zvlášte na ktoré daktó udrel svoje razítko, alebo niečo poznačil, zamenia tak, že z hodnoty každej banknoty stiahnu 5 halierov. Ak je z banknoty kúsok odtrhnutý, pri zamenení stiahnu dla veľkosti oddrapeného kúska.

Vojenské vyznačenie. Honvédsky zástavnik Vilhelm Glattstein zo Spišskej Novej Vsi za svoju hrdinskosť dostal malú striebornú medailu hrdinskosti. Vyznačení boli i spišsko-novovesskí rodáci bratia Alexander a Julius Klein, prvý dostal striebornú a druhý bronzovú medailu hrdinskosti. Štefan Kovács, honvéd košického 9. pluku, vyznačený bol bronzovou medailou hrdinskosti.

Ktorého už za mrtvého mali. Jozef Jancsó, pešiak 83. spoločného pluku, rodák zo Sombathelyu, od šestnásť mesiacov nedal o sebe znak života. Už dávno ho oplakávali ako mrtvého, keď v minulé dni prišla od neho radostná karotka, v ktorej oznamuje, že sa nachádza v ruskom zajatí a že je zdravý.

Osem synov má na vojne. Stolnobelohradská 61-ročná chorľavá, chudobná robotníčka, vdova Ignáčová Szabó má osem synov a štyri dcéry. Všetkých jej osem synov je v službe vlasti, do teraz dostali sa z nich dvaja do ruského zajatia. Dvaja zaťovia sú tiež vojaci. Ponevác mesačne dostane len 28 korún 50 halierov válečnej podpory, obrátila sa teraz k jeho veličenstvu kráľovi s tou poníženou prosbou, aby do toho času, kým sa jej synovia navrátia z vojny, dostala takú podporu, žeby vstave bola vyžiť.

Odsúdený obecný rychtár. Salácvádskeho obecného rychtára Georga Simuleska, ktorý okolo udelovania válečnej podpory viac nadužívaní spáchal, kúria odsúdila na dva mesiace do väzenia a na ztratu úradu.

Hrdinská smrť kniežata. Z Prahy oznamujú, že knieža Karol Lobkowitz, ktorý bol nadporučikom v jednom ulánskom pluku, padol na severnom bojišti.

Pre Červený Kríž. V deň sv. Petra a Pavla na vznešené ciele Červeného Kríža sosbierali: v Spišskom Podhradí 556, v Biacovciach 47, v Kolbachoch 96 v Jablonove 125 a v Podolinci 453 korún. Spišsko-novovesskej filiálke Červeného kríža, novovesský parný mlyn daroval 800 korún.

Z ruského zajatia. Anton Kosztelnik, bývalý vyšnolapšanský a terajší čomatelský učiteľ, v svojej 7. mája datovanej a 10. júla došej karotke z Ufy rychvaldskému duchovnému píše: Zajtra idem s Ruttkaym dovedna na lodi do Birsku. Je to neďaleko tu odtiaľ. Tam nás podelia k poľným prácam. Ich februárovú karotku som dostal, 4. mája dostal som od mojej manželky 31. marca datovanú karotku. — Spišskorichvaldský mládanec Štefan Michna, od ktorého skoro každý týždeň prichádza karotka, v niektorý týždeň aj štyry, z Orenburgu píše svojmu duchovnému, že 13. mája písanu jeho karotku dostal 15. júna a že doteraz dostal z domu štyri karotky. 16. júna datovaná karotka do Richvaldu došla 11. júla.

Zoltánova Zmeškálova z oravského Lestína na katolícky válečný sirotinec obetovala 200 korún.

Popravenie dvoch žien. Z Krakova oznamujú: Podľa varšavských novín pre viacnásobne dokázané zbojnícke nápady súdna stolica na smrť odsúdila Leokádiu Han a Jozefinu Rutkovska. Zastreli ich.

Nová ženská škola v Košiciach. V Košiciach 1. septembra otvorila ženskú vyššiu obehodnú štátnu školu.

Z Vysokých Tatier. Do Smokoviec doteraz došlo 1963, do Tatranskej Lomnice 761, do Tátrazéplaku 141 kúpeľných hostí. Minister Harkányi letuje pri Štrbskom stave.

Do Štvrtku vo Spiši za kvardiána kléštora Minoritov vyvolený je dr. Bonaventura Pázsitnyi a do Levoče dr. Círjék Csák.

List z ruského bojišta.

Na deň Blahoslavenej P. Marie Karmelskej. 1916.

(Pokračovanie.)

O našom živote sdeľujem nasledovné:

Časy máme už i tu teplejšie a časom i horúce. Žatva tu není taká, ako doma, bo tu len smrť má žatvu a to hojnú. Vidíme do ďalekého Ruska, ako tam raž a pšenica sa belie. Roboty okolo našich podzemných príbytkov máme dosť a k tomu musíme vždy pozor dávať na nepriateľa, aby nás nepripravených nena-

padol. Moskali púšťajú na nás samé dum-dum gulky a strašne hrmotajúce miny, tak že tu žijú bojovníka nikdy není istý.

Vo «Sv. Rodine» sme sa dočítali, ako v jednej oravskej veľkej obci má sa z milodarov stavať chrám Boží k úcte Sv. Rodiny zasvätený. Na môj návrh uzniesli sme sa, že i my z nášho chudobného «lenungu» pošleme dačo na ten kostol, a skutočne sme 50 korún složili a poslali. Tiež sme si objednali najnovšiu knižku: «Válečná Modlitebná Knižka» od dp. Štefana Margorina, farára v Hontnémeti, ponač sa nám veľmi ľúbila a prihodné modlitby sú v nej, zvlášte pre utrápených našich domácich, tak sme 50 kusov poslali po jednej každému z našich milých domácich. Cena knižky je 1 koruna. Pre nás ale bojovníkov dali sme si sem do dať knižku: «Boh moja nádej», veľmi odporúčania hodná pre kresťanských slovenských bojovníkov. Dostal ju za 50 hal. u p. Ed. Krajňak, profesora (Pozsony, Gröszling-u. 34. sz.). Obe knižky čo najvreljšie odporúčame. Čo sa týka dobrého čítania, akým si slovo Božie nahradzujeme, chodí nám sem: «Posol B. Srdeca», «Sv. Rodina», «Kráľovna sv. Ružena», «Hlasy misiónárske», «Ruža Dominikánska», «Raj» a «Kresťan» Niektorí naši duchovní poslali nám sem dobré a poučné knihy a spisy na čítanie, čo ja ako poľnú vojenskú katolícku knižnicu riadim a delím medzi spolubojovníkmi, ktorí ku mne prichádzajú s prosbami: «Danišovič, nemáte dobré čítanie, ruženec, škapuliar, modlitebnú knižku, sväté dopisnice a iné dobré veci?» Nakoľko môžem, tieto nábožné veci obstarávam. Prosím vdp. duchovných, keby ma v tomto aspoň s dobrými knihami na čítanie podporovali. Tým ale, ktorí nám dosiaľ všelijaké nábožné veci poslali, nech Boh nebeský zaplatí.

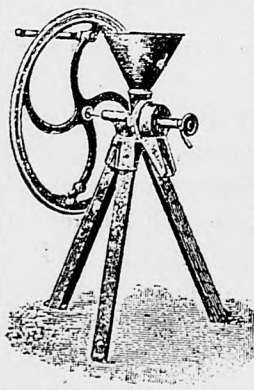
Aj sme odtiaľto Jeho Eminencii pánu Primasov do Ostrihomu k jeho meninám (v deň sv. Jána, 24. júna) zablahoželali, čo Jeho Eminencia blahosklonne si ráčil všimnúť, pošlúc nám obrázok jeho paloty a baziliky, pár slovensky písaných potešujúcich riadkov a arcibiskupské otcovské požehnanie.

(Dokončenie nasl.)

Odpredaj makulatúry papieru starých novín.

Cena 16 korún za m. cent. K dostaniu len v Budapešti vo vydavateľstve našich novín. Zásielka na vidiek prítomne vytvorená.

Oznamy prijíma administrácia „Kresťan“ Budapešť, Szentkirályi-u. 28

„TRIUMPH“ ručný mlynek,

najlepší a najlacnejší ručný mlynek je terajšej doby. Nevyhnutne potrebný je v každom hospodárstve pri krmení ošpaných a pri dochovávaní zvierat.

«Triumph» ručným mlynkom mlieč možno každého druhu obilie na najhrubšie a ako múku najľahšie.

Tento mlynek vystrojený je vlastne na ručnú silu, ľahko ale aj na valec dá sa prestaviť. Dľa ľahosti šrotu cez hodinu somele 30—60 kg. Ačpráve upotrebu ho možno aj ku mletiu krúpov, jeho váha obnáša asi 50 kg. a rozposiela sa len po železnici.

Cena úplne vystrojeného mlyna v našom miestnom sklade v Ostrihome 50 korún. Pri objednaní prosíme o poslať 30 korún závdavku.

1 kus stroja na drhnutie kukurice 6 korún.

Predáva

Jozef Marosi a Syn

veľký obchodný dom železného tovaru Esztergom 15.